

ภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต และการจัดการปัญหาในมุมมองของเยาวชน

ช่วงระยะเวลาเผชิญภัยพิบัติโควิด-19

Leadership in a crisis and problem management from the perspective of youth during the COVID-19 disaster

วันฉัตร บัญทอง¹, ธนินทร์รัฐ รัตนพงศ์ภิญโญ²

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² รองศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต 3) ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการจัดการปัญหาในภาวะวิกฤต กลุ่มตัวอย่างได้แก่ กลุ่มเยาวชนในพื้นที่อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 400 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์และแบบเอกสาร เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยนำผลมาวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และ ทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression)

จากการศึกษาพบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านประสิทธิภาพในการสื่อความหมายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (2) การเป็นผู้นำ และคุณลักษณะผู้นำส่งผลต่อภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (3) ภาวะผู้นำส่งผลต่อการจัดการปัญหาในภาวะวิกฤต อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การเป็นผู้นำ คุณลักษณะผู้นำ ภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต อำเภอปราณบุรี

ABSTRACT

This research had the objectives to study 1) Leadership in a crisis 2) Factors that affected Leadership in a crisis 3) Leadership in a crisis that affected the problem management during the COVID-19 disaster. The sample groups were 400 youth people in Pran buri, Prachuap Khiri Khan Province. Data was collected by using online and documents questionnaires, selection of specific samples. The results were analyzed with Descriptive statistics and tested hypothesis by Multiple regression analysis.

The study found that (1) the sample groups emphasized on Leadership in a crisis at a high level for overall, Meaningful efficiency was the highest. (2) leadership and leadership traits affected Leadership in a crisis at significance level 0.05. (3) Leadership in a crisis affected the management of problems in a crisis at significance level 0.05.

Keywords: leadership, leadership traits, leadership in a crisis , pranburi district

ที่มาและความสำคัญ

ในภาวะที่สภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและรุนแรง โดยเฉพาะเป็นการเปลี่ยนแปลงในทางลบจะเป็นบททดสอบความสามารถของผู้บริหาร เฉพาะผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำสูงเท่านั้น จึงจะสามารถแก้ปัญหาและหาทางออกเพื่อนำพาองค์กรและธุรกิจให้ผ่านวิกฤติไปด้วยดี จากเหตุการณ์ที่มีโรคระบาด COVID 19 ไปทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยเราด้วย สร้างความเสียหายต่อชีวิตผู้คน และตามมาด้วยความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ณ ตอนนี้เรายังไม่รู้ว่าเหตุการณ์จะทวีความวิกฤติไปอีกนานแค่ไหน และมีผลกระทบเพียง ผู้นำจึงต้องบริหารงานอยู่บนความไม่แน่นอนและคาดการณ์ไม่ได้ ต้องแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อประคับประคองทุกอย่างให้เสียหายน้อยที่สุด (พรสรัญ รุ่งเจริญกิจกุล 2563)

เมื่อกล่าวถึงผลกระทบแล้ว เป็นวิกฤติที่มีได้เกิดขึ้นเฉพาะคนไทยแต่ได้ส่งผลกระทบถึงประชาคมทั้งโลก อันเป็นวิกฤติครั้งร้ายแรงที่สุดครั้งหนึ่ง การระบาดของโรคส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั้งโลก ไม่ว่าด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว กิจการการบิน อุตสาหกรรม การพาณิชย์ ธุรกิจต่างๆ ด้านและอื่นๆ โคมหน้ำภูมิทัศน์ทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมโลก ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่อย่างคาดไม่ถึง ความเป็นผู้นำในภาวะวิกฤติเช่นนี้ จึงสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อประเทศไทย กับคนไทยทุกคน ประเทศไทยของเรายามนี้ เผชิญทั้งภาวะวิกฤติ (crisis) และเหตุแห่งความเสี่ยง (risk) ไปพร้อมๆ กัน ซึ่งพร้อมที่จะสร้างความเสียหายร้ายแรงด้วยกันทั้งสิ้น ภาวะผู้นำจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างมากต่อการปรับเปลี่ยนขั้นตอนและกระบวนการทำงาน เพื่อให้บรรลุประสิทธิผล และประสบความสำเร็จในการบริหารงานด้านต่างๆ (พรนพ พุกกะพันธ์, 2554; 19) ดังนั้น ผู้นำที่ดีจึงต้องมีความรู้ ทักษะความสามารถและประสบการณ์ในด้านต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องของการสื่อสาร ต้องมีความชัดเจน และมีประสิทธิภาพสูง เนื่องจากการสื่อสารในองค์การที่ดีถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างความมั่นใจ และการยอมรับ ซึ่งจะนำไปสู่ความไว้วางใจระหว่างผู้ร่วมงานในองค์การ (เนตร์พัฒนา ยาวีราช 2552)

ผู้นำเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลในการเป็นผู้ชี้แนะและช่วยเหลือให้กลุ่มปฏิบัติกิจกรรม ต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (อัครพงศ์ สุขมาตย์ และคณะ, 2560) ภาวะผู้นำจึงเป็นสิ่งสำคัญของผู้นำที่จะให้องค์กรประสบความสำเร็จ องค์ประกอบที่จะช่วยให้ผู้นำมีความสามารถในการนำ ประกอบด้วย ด้านคุณลักษณะ อำนาจ และพฤติกรรม และภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงองค์การในรูปแบบใดๆ ก็ตามให้ประสบความสำเร็จได้นั้น องค์การต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถให้กับบุคลากรซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดขององค์การ (สุปัญญา สุนทรนนท์ และคณะ, 2558) จึงถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อ ผลปฏิบัติงานขององค์การในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยของการเป็นภาวะผู้นำในภาวะวิกฤติในมุมมองของเยาวชน เพื่อให้ผู้นำที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในช่วงวิกฤตนำผลที่ได้จากการศึกษานี้ไปใช้เป็นประโยชน์ในการใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและเพิ่มศักยภาพของการเป็นผู้นำเพื่อใช้พัฒนาการเป็นผู้นำให้เยาวชนในอนาคตได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการจัดการปัญหาในภาวะวิกฤต

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เยาวชนในพื้นที่อำเภอปรางค์บุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของคอกแรน (Cochran) ได้ขนาดตัวอย่าง 400 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

การเป็นผู้นำ ได้แก่ ความกล้า, การมีอิทธิพล, การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน

คุณลักษณะผู้นำ ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์, ความมีมนุษยสัมพันธ์, ความคิดสร้างสรรค์

ภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต ได้แก่ ลักษณะของการนำ, พื้นฐานของผู้ตาม, ประสิทธิภาพการสื่อความหมาย, การวิเคราะห์สถานการณ์

การจัดการปัญหาในภาวะวิกฤต ได้แก่ ความน่าเชื่อถือในความสามารถของผู้นำ, การช่วยกันร่วมมือแก้ไขปัญหาระหว่างผู้นำและทุกหน่วยงาน, การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด, ความสำเร็จที่เกิดจากความร่วมมือของทุกหน่วยงาน

ระยะเวลาของงานวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาตั้งแต่เดือน มิถุนายน-ตุลาคม 2563 เป็นระยะเวลา 4 เดือน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยแบ่งออกเป็นด้านวิชาการและด้านนำไปปฏิบัติ ดังนี้

1. ประโยชน์ในด้านวิชาการ

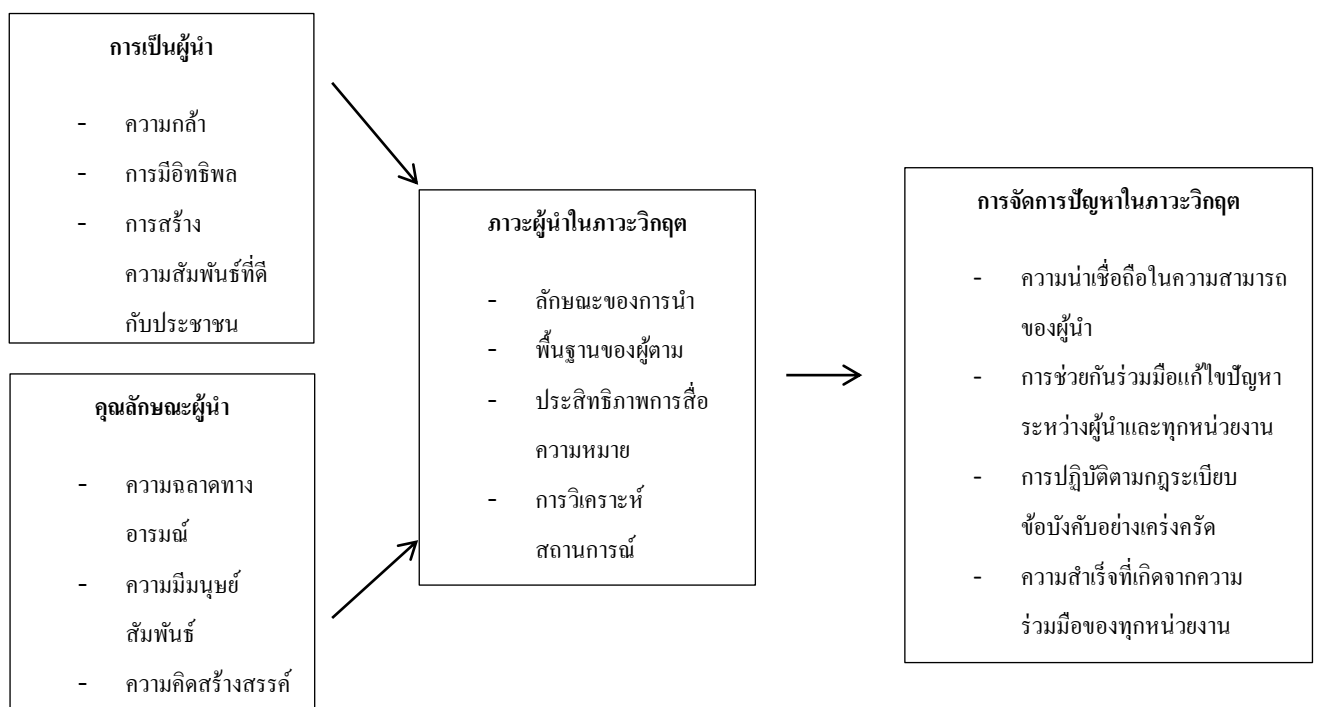
- ทำให้ทราบถึงภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต
- ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต
- ทำให้ทราบถึงภาวะผู้นำในภาวะวิกฤตที่ส่งผลต่อการจัดการปัญหาในภาวะวิกฤต

2.ประโยชน์ด้านการนำไปปฏิบัติ

ประโยชน์ในภาคการนำไปปฏิบัติจากงานวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้ในองค์กรรัฐหรือเอกชนในเรื่องของการศึกษาการเป็นผู้นำในช่วงวิกฤต เพื่อสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถและใช้เป็นทักษะในการพัฒนาภาวะผู้นำในการจัดการปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต และการจัดการปัญหาในมุมมองของเยาวชนช่วงระยะเวลาเผชิญภัยพิบัติโควิด-19 สามารถกำหนดความสัมพันธ์ของตัวแปรในกรอบแนวคิดวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัยข้างต้นสามารถนำมาอธิบายเป็นสมมติฐานงานวิจัยได้ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1สมมติฐานงานวิจัย

สมมติฐาน	รายละเอียด
H1	การเป็นผู้นำส่งผลต่อภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต
H2	คุณลักษณะผู้นำส่งผลต่อภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต
H3	ภาวะผู้นำในภาวะวิกฤตส่งผลต่อการจัดการปัญหาในภาวะวิกฤต

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1.การเป็นผู้นำ เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์กรทั้งนี้ เพราะผู้นำมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องวางแผน สั่งการดูแล และควบคุมให้บุคลากรขององค์กรปฏิบัติงานต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ปัญหาที่เป็นที่สนใจของนักวิชาการและบุคคลทั่วไปอยู่ตรงที่ว่า ผู้นำทำอะไรหรือมีวิธีการนำอย่างไรที่ทำให้ผู้ตามเกิดความผูกพันกับงานแล้วทุ่มเทความสามารถ และพยายามที่จะทำให้งานสำเร็จด้วยความเต็มใจ (จิตวดี เนียมสุวรรณ 2554).

2.คุณลักษณะผู้นำ เป็นเครื่องชี้แนะหนึ่งที่จะทำให้ทราบค่าของผู้นำ แต่ละคนว่าดีหรือไม่ดีเพียงใด

คุณลักษณะผู้นำ เป็นคุณลักษณะของผู้นำ แต่ละคนซึ่งสามารถที่จะพัฒนาให้เกิดมีขึ้นได้ ผู้นำ ที่ประสบผลสำเร็จ คือ ผู้นำ ที่หมั่นสำรวจตนเองอยู่เสมอว่า ตนมีจุดเด่นจุดด้อยข้อใด คุณลักษณะผู้นำ เป็นสิ่งสำคัญอันหนึ่งที่จะผูกใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความศรัทธาในตัวผู้นำและเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ต่อไป (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2538)

3.ภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต ในภาวะที่สภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและรุนแรง โดยเฉพาะเป็นการเปลี่ยนแปลงในทางลบจะเป็นบททดสอบความสามารถของผู้บริหาร เฉพาะผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำสูงเท่านั้น จึงจะสามารถแก้ปัญหาและหาทางออกเพื่อนำพาองค์กรและธุรกิจให้ผ่านวิกฤติไปด้วยดี ผู้นำต้องมีแนวคิดในการรับมือกับภาวะวิกฤติ (Bakar และ Mahmood 2014) นั่นคือ ความสามารถในการประเมินสถานการณ์หลายๆ แบบ โดยเฉพาะสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุด ขณะเดียวกัน ก็สามารถหาทางออกได้หลายๆ ทาง เพื่อลดความสูญเสีย และพลิกวิกฤติเป็นโอกาสให้ได้มากที่สุด

4.การจัดการปัญหาในภาวะวิกฤต

ภาวะวิกฤตนั้น คือ สภาวะเหตุการณ์หรือสถานการณ์ชั่วคราวที่ไม่ได้คาดคิด มีความสับสน เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน สร้างให้เกิดความตื่นตระหนก ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วนั้นจะไม่ได้มีการเตรียมการเพื่อรับมือ โดยภาวะวิกฤตนั้นจะส่งให้เกิดผลเสียกับหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ซึ่งจะสร้างให้เกิดความกดดัน ภัยคุกคาม ผลกระทบทางลบต่อคนที่เกี่ยวข้อง เช่น บุคคล องค์กร ตั้งแต่จำนวนเล็กน้อยไปจนถึงคนหมู่มาก และอาจส่งผลถึงชื่อเสียงไปจนถึงผลกำไรในการทำธุรกิจ ดังนั้นการเตรียมการล่วงหน้าไว้

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างของเยาวชน เพื่อค้นหาคำตอบเกี่ยวกับการศึกษาภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต และการจัดการปัญหาในมุมมองของเยาวชนช่วงระยะเวลาเผชิญภัยพิบัติโควิด-19 โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของเยาวชนในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นออนไลน์และแบบเอกสาร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เยาวชนทั่วไปในพื้นที่อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของคอแครน Cochran (1997)
$$n = \frac{z^2}{4e^2}$$
 ได้ขนาดตัวอย่าง 400 คน เป็นเพศหญิงจำนวน 262 คน และ เพศชายจำนวน 138 คน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ วารสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมา กำหนดโครงสร้างแบบสอบถาม นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานำเสนอ ต่ออาจารย์ที่ปรึกษา รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะวิทยาการจัดการ หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์แล้วนั้น ไปทดลองใช้กับ กลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งค่าที่ได้ ไม่ควรต่ำกว่า 0.70 จึงจะถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น (ลัดดาวัลย์ เพชร โรจน์ และอัจฉรา ชานิ ประศาสน์, 2547) จากการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Alpha Coefficient) การเป็น ผู้นำ เท่ากับ 0.805 คุณลักษณะผู้นำ เท่ากับ 0.789 ภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต เท่ากับ 0.853 การจัดการปัญหาใน ภาวะวิกฤต เท่ากับ 0.800 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ อยู่ที่ 0.947 ดังนั้น แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้ จึงสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเป็นผู้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มเป้าหมายผ่านทางออนไลน์ (Google Form) และได้รับคืนเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง หลังจากกลุ่มตัวอย่างได้ตอบ แบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

งานวิจัยนี้หลังจากได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้วจะทำการตรวจสอบเพื่อให้คะแนนและทำการ ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน

1. การวิเคราะห์สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด ,2553: 120-127)
ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

-เพื่อศึกษาการเป็นผู้นำที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต

-เพื่อศึกษาลักษณะผู้นำที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต

-เพื่อศึกษาภาวะผู้นำในภาวะวิกฤตที่ส่งผลต่อการจัดการปัญหาในภาวะวิกฤต

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การเป็นผู้นำ พบว่า คำถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการเป็นผู้นำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญด้านการมีอิทธิพล ($\bar{X} = 2.91$, $SD = 0.79$) ด้านการรับมือและแก้ปัญหา ($\bar{X} = 2.89$, $SD = 0.67$) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ตาม ($\bar{X} = 2.77$, $SD = 0.72$) และ ด้านความกล้า ($\bar{X} = 2.74$, $SD = 0.68$) ตามลำดับ

ส่วนที่2 คุณลักษณะผู้นำ พบว่า คำถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะของผู้นำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญด้านการสร้างนวัตกรรม ($\bar{X} = 3.89$, $SD = 0.67$) ด้านความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.23$, $SD = 0.72$) ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 2.93$, $SD = 0.81$) และด้านความฉลาดทางอารมณ์ ($\bar{X} = 2.76$, $SD = 0.80$) ตามลำดับ

ส่วนที่3 ภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต พบว่าคำถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญด้านประสิทธิภาพในการสื่อความหมาย ($\bar{X} = 4.07$, $SD = 0.55$) ทั้งนี้โดยตัวแปรคุณลักษณะของผู้นำ ส่งผลต่อภาวะผู้นำในภาวะวิกฤตมากกว่าตัวแปรการเป็นผู้นำ ตัวแปรที่มีความสำคัญได้แก่ การวิเคราะห์สถานการณ์ ลงมือลงมือคือพื้นฐานของผู้ตาม เรียงตามลำดับ ($\bar{X} = 3.24$, $SD = 0.79$) ด้าน ลักษณะของการเป็นผู้นำ ($\bar{X} = 2.88$, $SD = 0.74$) และด้านพื้นฐานผู้ตาม ($\bar{X} = 2.63$, $SD = 0.78$) ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อภาวะผู้นำในภาวะวิกฤตโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านประสิทธิภาพในการสื่อความหมายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด
2. การเป็นผู้นำ และคุณลักษณะผู้นำส่งต่อภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05
3. ภาวะผู้นำส่งผลต่อการจัดการปัญหาในภาวะวิกฤต อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 การเป็นผู้นำส่งผลต่อภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การเป็นผู้นำส่งต่อภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต

การเป็นผู้นำ	B	Std. Error	Beta	t	Sig
ค่าคงที่	1.486	.183		8.104	.000
การรับมือและการแก้ไข ปัญหา DAS	.232	.072	.289	3.239	.002
การมีอิทธิพล INF	.171	.063	.249	2.700	.008
การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี กับผู้ตาม RTS	.171	.070	.227	2.452	.016
F-Value = 42.380					
Adjusted R^2 = 0.402			Durbin-Watson = 2.125		

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผลการทดสอบค่า Durbin-Watson เท่ากับ 2.125 ซึ่งอยู่ระหว่าง 1.5 กับ 2.5 แสดงว่าค่าความคาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ปรับค่าแล้ว (Adjusted R) มีค่าเท่ากับ 0.402 แสดงว่า การเป็นผู้นำ สามารถอธิบายความผันแปรของภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต ได้ร้อยละ 40.2 การทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร ได้แก่ การรับมือและการแก้ไขปัญหา การมีอิทธิพล การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ตาม ส่งผลต่อภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้นำส่งผลต่อภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต

คุณลักษณะของผู้นำ	B	Std. Error	Beta	t	Sig
ค่าคงที่	1.275	.171		7.441	.000
ความคิดสร้างสรรค์ CRT	.242	.058	.322	4.187	.000
ความมีมนุษยสัมพันธ์ ITP	.194	.053	.292	3.682	.000
ความฉลาดทางอารมณ์ ETI	.184	.052	.272	3.565	.001
F-Value = 42.380					
Adjusted R^2 = 0.504			Durbin-Watson = 2.075		

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผลการทดสอบค่า Durbin-Watson เท่ากับ 2.075 ซึ่งอยู่ระหว่าง 1.5 กับ 2.5 แสดงว่าค่าความคาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ปรับค่าแล้ว (Adjusted R) มีค่าเท่ากับ 0.504 แสดงว่า คุณลักษณะผู้นำ สามารถอธิบายความผันแปรของภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต ได้ร้อยละ 50.4 การทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความฉลาดทางอารมณ์ ส่งผลต่อภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต ส่งผลกับการจัดการปัญหาในภาวะวิกฤต

ภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต	B	Std. Error	Beta	t	Sig
ค่าคงที่	1.586	.177		8.952	.000
การวิเคราะห์สถานการณ์ STA	.357	.058	.481	6.105	.000
พื้นฐานของผู้ตาม FWB	.215	.059	.285	3.618	.000
F-Value = 49.807					
Adjusted R^2 = 0.444			Durbin-Watson = 1.521		

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผลการทดสอบค่า Durbin-Watson เท่ากับ 1.521 ซึ่งอยู่ระหว่าง 1.5 กับ 2.5 แสดงว่าค่าความคาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ ปรับค่าแล้ว (Adjusted R) มีค่าเท่ากับ 0.444 แสดงว่า คุณลักษณะผู้นำ สามารถอธิบายความผันแปร ของภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต ได้ร้อยละ 44.4 การทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ตัวแปรอิสระเพียง 2 ตัวแปร ได้แก่ การวิเคราะห์สถานการณ์ พื้นฐานของผู้ตาม ส่งผลต่อการ จัดการปัญหาในภาวะวิกฤต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการทดสอบสมมติฐานสามารถอธิบายผลได้ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า การเป็นผู้นำ ผลที่ได้รับจากงานวิจัย การมีอิทธิพลเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ส่งผลเชิง บวกต่อภาวะผู้นำในช่วงวิกฤต ซึ่งมีสอดคล้องงานวิจัยของ กัลยานี พรหมทอง (2546) ที่ศึกษาพบว่า ผู้บริหารใน วิทยาลัยพลศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นด้วยปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้นำ ผลที่ได้รับจากงานวิจัย ด้านการสร้างนวัตกรรมส่งผลต่อภาวะผู้นำ ในช่วงวิกฤตมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ailin and Lindgren (2008) ศึกษาภาวะผู้นำด้าน นวัตกรรมที่สนับสนุนให้องค์กรมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ผลการศึกษาพบว่าภาวะผู้นำ ด้าน นวัตกรรมต้องมีวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และกลยุทธ์ด้านนวัตกรรมและต้องส่งเสริมและเชื่อว่านวัตกรรมเป็นกล ไกที่สำคัญ ที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต ผลที่ได้รับจากงานวิจัย ประสิทธิภาพในการสื่อความหมาย ส่งผลต่อการจัดการปัญหาในภาวะวิกฤตมากที่สุด สอดคล้องแนวคิดของ Bland (1998) ที่ได้กล่าวว่า การ สื่อสารในภาวะวิกฤต เป็นการ สื่อสารขององค์กรที่กำลังเกิดภาวะวิกฤต โดยใช้การสื่อสารเป็นตัวกลางไป ยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน อาจเป็น พนักงานภายในองค์กร ลูกค้า คู่ค้า ผู้ถือหุ้น รวมถึง ประชาชน ทั่วไป ทั้งในช่วงที่องค์กรกำลังเผชิญกับภาวะวิกฤต และภายหลังเกิดวิกฤตแล้ว เพื่อสร้างความเชื่อมั่นของ องค์กรให้กลับมามีเดิม

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษากการเป็นผู้นำและคุณลักษณะผู้นำที่มีผลต่อภาวะผู้นำในภาวะวิกฤตส่งผลถึงการจัดการปัญหา

1.การเป็นผู้นำ จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า ในสภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลง ผู้นำถือเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยผลักดัน ให้เกิดความสำเร็จ ดังนั้นผู้นำจึงต้องได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ สำหรับในปัจจุบันซึ่งเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร สภาพแวดล้อม (Environment) มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ดังนั้น นอกจากความสามารถในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ผู้นำยังต้องมีความกล้า วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล โดยอาศัยเทคโนโลยีทางด้านข้อมูลข่าวสารต่างๆเป็นเครื่องมือในการที่จะรวบรวมข้อมูลต่างๆ และปัญหาอื่นๆที่มีผลต่อการบริหาร เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนและดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.คุณลักษณะของผู้นำ ทำให้ทราบว่า การที่ผู้นำประพฤติตนเป็นแบบอย่างหรือเป็นโมเดลสำหรับผู้ตาม ผู้นำจะเป็นที่ยกย่อง เคารพนับถือ ศรัทธา ไว้วางใจและทำให้ผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้ร่วมงานกัน ผู้ตามจะพยายามประพฤติปฏิบัติเหมือนกับ ผู้นำและต้องการเลียนแบบผู้นำของเขา สิ่ง ที่ผู้นำต้องปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงคุณลักษณะนี้คือ ผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์และสามารถถ่ายทอดไปยังผู้ตาม ผู้นำจะมีความสม่ำเสมอมากกว่าการเอาแต่อารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในสถานการณ์วิกฤต ผู้นำเป็นผู้ที่ไว้วางใจได้ว่าจะทำในสิ่งที่ถูกต้อง ผู้นำจะหลีกเลี่ยงที่จะใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตน แต่จะประพฤติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นและเพื่อประโยชน์ของกลุ่ม ผู้นำจะแสดงให้เห็นถึงความฉลาด ความมีสมรรถภาพ ความตั้งใจ การเชื่อมั่นในตนเอง ความมุ่งมั่นในอุดมการณ์ ความเชื่อและค่านิยมของเขา ผู้นำจะเสริมความภาคภูมิใจ ความจงรักภักดี และความมั่นใจของผู้ตาม และทำให้ผู้ตามมีความเป็นทีมเดียวกับผู้นำ โดยอาศัยวิสัยทัศน์และการมีจุดประสงค์ร่วมกัน ผู้นำแสดง ความมั่นใจช่วยสร้างความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันเพื่อการบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

3.ผู้นำในภาวะวิกฤต จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า เมื่อเกิดเหตุการณ์วิกฤตโดยที่ไม่มีใครทราบได้ล่วงหน้า ภาวะผู้นำที่จะสามารถฟันฝ่าอุปสรรคและแก้ไขปัญหในช่วงภาวะวิกฤต ได้เป็นอย่างดี นั้น ควรต้องเป็นผู้นำที่มีการสื่อสารที่ดี ตรงไปตรงมาและเปิดเผยข้อเท็จจริง เป็นผู้นำที่มีความเด็ดขาดชัดเจนและเชื่อถือได้ในการตัดสินใจ เป็นผู้นำที่เข้าถึงได้ง่าย เป็นกันเอง รู้จักวิธีการ

ประสานงานที่ดีและอยู่เคียงข้างในทุกสถานการณ์ เป็นผู้นำที่แสดงความเห็นอกเห็นใจ แสดงความเข้าใจรวมไปถึงแสดงความห่วงใยเพื่อได้รับความไว้วางใจจากคนอื่น เป็นผู้นำที่รู้จักใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ มาช่วยในการรับมือกับปัญหา ซึ่งลักษณะเหล่านี้ก็สามารถช่วยในการแก้ไขปัญหาในภาวะวิกฤตได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะ การเป็นผู้นำ คุณลักษณะผู้นำ ภาวะผู้นำในช่วงวิกฤต ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ เช่น ความพร้อมในการบริหารการเปลี่ยนแปลงในช่วงวิกฤต เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำในช่วงวิกฤต ให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
2. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ควรมีการเพิ่มพื้นที่ในการวิจัย เพื่อให้ทราบถึงเรื่องการเป็นผู้นำ คุณลักษณะผู้นำ ภาวะผู้นำในช่วงวิกฤต ในพื้นที่แตกต่างกัน นำมาเปรียบเทียบว่าจะส่งผลต่อภาวะผู้นำในช่วงวิกฤต เหมือนหรือต่างกันอย่างไร
3. ควรมีการศึกษาข้อมูลด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์ หรือการสนทนากลุ่ม กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ทราบผลวิจัยในลักษณะของการอธิบายด้วยเหตุและผลของการศึกษาในประเด็นนั้นๆ

เอกสารอ้างอิง

กวี วงศ์พุฒ. (2550). **ภาวะผู้นำ** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: พี.เค. อินเตอร์พริ้นท์.

กิติ ดยัคคานนท์. (2553). **เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ**. พิมพ์ครั้งที่- 6. กรุงเทพฯ : เพลออักษร.

กัลยาณี พรหมทอง. (2546) **ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษา . มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ.**

กัลยกรณ์ คารากร ณ อยุธยา,เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน. (2554) **ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบภาวะผู้นำวัฒนธรรมองค์การกับความคิดสร้างสรรค์ของบุคคล ศึกษาธนาคารพาณิชย์ในเขตจังหวัดนครปฐม. สาขาวิชาการประกอบการ มหาวิทยาลัยศิลปากร:ม.ป.ท**

จิตวดี เนียมสุวรรณ (2554). **รูปแบบภาวะผู้นำ แรงจูงใจภายในที่มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์ของพนักงานกรณีศึกษา ธนาคารกรุงไทย จำกัดมหาชน**

เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2552). **ภาวะผู้นำและผู้นำกลยุทธ์ Leadership and Strategic Leader**. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ลกรุ๊ป.

นลินี สรพรหม. (2550). **รับมือกับการเปลี่ยนแปลงในองค์กร. (ออนไลน์).** สืบค้นเมื่อ 13กุมภาพันธ์ 2564, จาก <http://www.ftpi.or.th/FTDiWebdmin/KNWPWorld/Imgecontent/55/Leadership>.

ประคัลภ์ ปันทพลังกูร.(2561). **ปัจจัยที่ทำลายความน่าเชื่อถือของผู้นำ**. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2563, จาก <https://prakal.com/>

ประพันธ์ ภูมิมี . (2563). **วิกฤตโควิด-19 บททดสอบภาวะผู้นำ** . สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2563, จาก <https://www.thansettakij.com/content/424330>

ประเวศน์ มหารัตน์สกุล.(2552). **การเป็นผู้นำในยามวิกฤต. ผู้จัดการฝ่ายบริหารงานกลาง สถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ**

พรนพ พุกกะพันธุ์ (2554). **ภาวะการเป็นผู้นำและการจูงใจ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จามจุรี โปรดักท์.

พรสรัญ รุ่งเจริญกิจกุล.(2563). ผู้นำในภาวะวิกฤต. สืบค้นเมื่อ 18สิงหาคม 2563, จาก
<https://www.moneyandbanking.co.th/author/detail/13>

พิชาภพ พันธุ์แพ (2554). ผู้นำกับการจัดการการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัชรา วาณิชชิน. (2560). การพัฒนาภาวะผู้นำ : จากทฤษฎีสู่แนวปฏิบัติที่ดีและกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์ปัญญาชน.

รัตติกรณ์ จงวิศาล (2544). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.The
Characteristics Of A True Leader.(2561). คุณลักษณะของผู้นำ สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2563, จาก
<https://leadchange.org.com/the-characteristics-of-a-true-leader/>

รัตนารณ์ แววกระโทก.(2555). ผู้นำที่ดีควรมีคุณสมบัติอย่างไร . สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน2563, จาก
<https://www.gotoknow.org/posts/461096>

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2557) ภาวะผู้นำ : ทฤษฎีและนันทักษะร่วมสมัยปัจจุบัน. พิมพ์ครั้งที่1.กรุงเทพฯ:ทิพย์
วิสุทธิ.

ศิวัตร์ เขารีย์วงษ์. (2563). ปลุกผู้นำ พลิกทักษะ ผู้โควิด-19. สืบค้นเมื่อ 16 กันยายน 2563, จาก
<https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/873537>

ศิวะนันท์ ศิวพิทักษ์ (2016). ผลกระทบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อคุณลักษณะความเป็น
ผู้ประกอบการในสถานประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว The Effect of Transformation Leadership Impact
on Characteristic of Entrepreneurship in Tourism Business Corporations หลักสูตรมหาบัณฑิต สาขา
บริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

สารรัตนะ. (2557). ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและนันทักษะร่วมสมัยปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ทิพย์
วิสุทธิ.

สุปัญญา สุนทรนนท์ และคณะ. (2558). ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง กิจกรรมการ พัฒนาทรัพยากร
มนุษย์ และความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลง ที่มีอิทธิพลต่อการ ปฏิบัติงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัย
ในกำกับของรัฐในประเทศไทย. วารสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์).

ศุมาลี ขุนจันดี (2541). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลงเพื่อการเสริมสร้างพลัง
ครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์, มหาวิทยาลัย , บัณฑิตวิทยาลัย ,
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.

อัคพงษ์ สุขมาตย์ และคณะ. (2560). ภาวะผู้นำแบบยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 ภายใต้กรอบ การศึกษาประเทศไทย.
วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม

**Ailin, M., & Lindgren, P. (2008). Conceptualizing strategic innovation leadership for competitive
survival and excellence. Journal of Knowledge Globalization, 1(2), 87-108.**

Antonakis, J., & House, R.J. (2002). The full-range leadership theory: the way forward.

**Bland, M. (1998). Communicating out of a crisis. . Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Macmillan
Business**

Cochran, W.G. (1977). Wiley: Sampling Techniques